4 - Juridische begeleiding

Voor een uitgeprocedeerde asielzoeker is het belangrijk om er zeker van te zijn dat er geen kans is om toch in Nederland te blijven. Het is immers moeilijk te accepteren dat de lange, zware reis voor niets is geweest. Vreemdelingen die geen verblijfsvergunning krijgen, hebben wettelijk nog maximaal 28 dagen recht op opvang bij het COA en daarna moeten ze de opvang verlaten. Mensen zonder geldig verblijfsrecht worden terugverwezen naar het land van herkomst en hebben nog slechts in zeer beperkte mate toegang tot basisvoorzieningen in Nederland. Toch kunnen of willen veel mensen om uiteenlopende redenen niet terug naar het land van herkomst en opteren daarom voor een bestaan als ongedocumenteerde.

Persoonlijke situaties of situaties in het land van herkomst kunnen ervoor zorgen dat ongedocumenteerden alsnog in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning. Met het Uitvoeringsplan Ongedocumenteerden wil de gemeente Amsterdam ongedocumenteerden helpen een bestendig toekomstperspectief te ontwikkelen. Belangrijk onderdeel hiervan is nauwkeurig onderzoek naar de mogelijkheden of onmogelijkheden van verblijf in Nederland. Als ook dat spoor doodloopt, is het tijd om de alternatieven te overwegen.

VluchtelingenWerk helpt de ongedocumenteerde de kans te benutten om in Nederland te mogen blijven, door samen met hem of haar het juridisch perspectief te onderzoeken. We beschikken hiertoe over een eigen databank en een juridische helpdesk, waar onder anderen landendeskundigen en deskundigen op het gebied van asiel- en reguliere procedures werkzaam zijn. Onze Amsterdamse afdeling beschikt over ruim 30 jaar ervaring in de begeleiding bij asielprocedures. VluchtelingenWerk is bovendien ketenpartner van de gemeente Amsterdam voor juridische en maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen.

Omdat VluchtelingenWerk al betrokken is bij de begeleiding van vluchtelingen en asielzoekers vanaf het moment dat ze Nederland binnenkomen, zijn de meeste ongedocumenteerden al bekend met onze naam en organisatie. Dit zorgt er vaak voor dat zij ons hun vertrouwen geven. En omdat wij in veel gevallen al over hun dossier beschikken, hebben we al zicht op individuele problematiek.

1. Visie

Bij de juridische begeleiding van ongedocumenteerden is het voor VluchtelingenWerk belangrijk dat we enerzijds refoulement voorkomen, en anderzijds dat we de ongedocumenteerde helder informeren over hun mogelijkheden en rechten. Daarnaast vinden we een meer structurele rapportage van knelpunten in dossiers belangrijk om vastlopende zaken te versoepelen.

- We zetten ons ervoor in dat vluchtelingen de bescherming krijgen waar zij recht op hebben en dat wordt voorkomen dat iemand wordt teruggestuurd naar een land waar hij niet veilig is. Door samen met de asielzoeker het verhaal en dossier (nogmaals) te analyseren en versterken, kan in sommige gevallen de gegronde vrees alsnog worden aangetoond. Daarnaast wordt ook onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van verblijf op reguliere gronden, als bijvoorbeeld om medische redenen of op grond van privé- of gezinsleven recht op verblijf ontstaat.

- Door juridische begeleiding zorgen we ervoor dat cliënten helder geïnformeerd zijn over (on)mogelijkheden van verblijf in Nederland, hun rechten als ongedocumenteerde en toegang tot voorzieningen. Dit houdt in: betrokkene faciliteren, overzicht houden, administratie bijhouden, correspondentie voeren, contacten onderhouden, verzamelen van benodigde stukken en onderzoek doen naar de asielgrond, land van herkomst en persoonlijke omstandigheden. Door middel van afspraken met cliënten, een juridisch spreekuur en door onderzoek en analyse verschaffen we onafhankelijke informatie zodat cliënten een afgewogen besluit kunnen nemen over hun toekomst. Wij ondersteunen en adviseren; de regie blijft in eigen hand.

- We signaleren dat een aantal zaken, zoals mensen die al lange tijd ongedocumenteerd

in Nederland verblijven en/of bij wie medische of psychiatrische problematiek speelt, vastlopen wanneer noch terugkeer noch perspectief op legaal verblijf aan de orde is. Het is belangrijk dit te erkennen en structureel te signaleren. Er kan op basis van het opgebouwde dossier op meer structurele wijze worden gerapporteerd waar de knelpunten zitten. Daardoor kan meer aandacht worden gevraagd voor het creëren van een oplossing voor deze groep. Mogelijkerwijs kan hier ook in nauwere samenwerking met IND en DT&V een doorbraak worden bereikt. Hiervoor is reeds een aanzet gemaakt door middel van het Lokaal Samenwerkingsoverleg (LSO), waarbij complexe casussen worden besproken in een multidisciplinaire setting door Gemeente Amsterdam, Vreemdelingenloket, GGD, IND, DT&V, AVIM en de betrokken NGO (in dit geval VluchtelingenWerk).

Wij zien binnen het Uitvoeringsplan regelmatig overleg met IND en DT&V als een belangrijke meerwaarde, vooral voor zaken die vastlopen. Wij bespreken dossiers echter alleen met IND en DT&V als de cliënt hiervoor toestemming geeft. Om deze toestemming te verkrijgen communiceren we helder met cliënten over de informatie die we delen, en met welk doel.

Door zaken te bespreken met IND en DT&V komen we tot creatieve oplossingen. Bijvoorbeeld bij dossiers waarin zowel terugkeer als rechtmatig verblijf geen optie is. Overleg hierover kan bijdragen aan het eerder signaleren van kansen en mogelijkheden. Als alle partijen met een open blik naar de zaak kijken, blijken er vaak mogelijkheden te zijn die er in eerste instantie niet leken te zijn. Soms is dit perspectief op rechtmatig verblijf, soms perspectief op humane terugkeer. Ook bij een procedure 'buiten schuld' is deze samenwerking van belang, omdat we een positief advies van DT&V aan de IND nodig hebben.

Dublin claimanten
Daarnaast zien wij een groeiende groep van vluchtelingen met een Dublin claim. Vaak gaat het om jonge mensen en in een aantal gevallen ook om minderjarigen. Zolang minderjarigheid echter niet kan worden aangetoond, vallen zij buiten Rijksopvang. Op dit moment begeleiden wij een groep van 20 jonge Eritrese vluchtelingen met een Dublin claim op Italië; en deze groep blijft groeien. Mensen met een Dublin claim zijn lang buiten het programma gehouden. De situatie van met name jonge Eritreeërs was echter zo schrijnend dat zij nu wel door de gemeente worden opgevangen.

Zoals het lijkt zal de gemeente Amsterdam ook onder het nieuwe programma (als onderdeel van of naast de LVV-pilot) opvang blijven bieden aan een beperkte groep Dublin claimanten. Wij vinden het daarom belangrijk dat er aandacht voor deze groep is bij de uitvoerders en ketenpartners van het Uitvoeringsplan, en dat er meer aandacht komt voor de wijze waarop VluchtelingenWerk deze groep kan ondersteunen.

2. Aanpak en activiteiten

VluchtelingenWerk vraagt subsidie aan voor de onderdelen 3, 4 en 5 omdat deze sterk met elkaar verweven zijn. Onderstaande figuur is een weergave van ons proces voor casemanagement, juridische en maatschappelijke begeleiding en toekomstoriëntatie en terugkeerbegeleiding. Casemanagement en maatschappelijke begeleiding vormt voor VluchtelingenWerk een integraal deel van de begeleiding bij zowel de juridische begeleiding als toekomstoriëntatie en terugkeerondersteuning. VluchtelingenWerk kan op beide vlakken begeleiding bieden. Casemanagement en maatschappelijke begeleiding is hierbij een overkoepelend geheel.

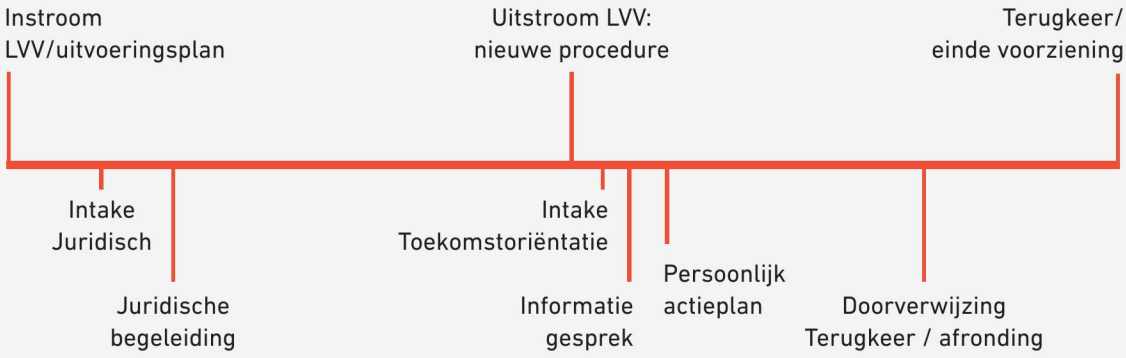

Traject VluchtelingenWerk: van juridische begeleiding tot terugkeer.

Voor het onderdeel Juridische begeleiding werken we in twee fasen: juridische screening (zie paragraaf 3.1) en juridische begeleiding (zie paragraaf 3.2).

2.1 Juridische screening

Om de juridische mogelijkheden van de ongedocumenteerde te onderzoeken, voert de juridisch begeleider een juridische screening uit en een perspectiefanalyse (zie paragraaf 3.4 Methodieken). Hiertoe verzamelt deze eerst alle beschikbare informatie door:

- Een intakegesprek te houden om in kort tijdsbestek zicht te krijgen op de situatie van de cliënt. Hierin wordt onder andere gekeken naar de hulpvraag. Wat zijn de verwachtingen en wensen van de cliënt? Zijn er urgente zaken zoals medische problematiek die direct opgepakt moeten worden? Is de cliënt al bij ons bekend? Wat heeft de cliënt zelf voor ogen? Weet de cliënt wat onze rol is? Wat is er op juridisch gebied al gedaan? Wat zijn de (on)mogelijkheden op dit gebied? Waar nodig zetten wij hierbij een tolk in.
- Het dossier op te vragen bij de IND, advocaat en/of collega's van VluchtelingenWerk. Als wij over de dossierstukken beschikken, starten we de juridische screening.

Het heeft de voorkeur dat de cliënt al over het procesdossier beschikt op het moment dat hij bij ons binnenkomt voor de intake. Als dit binnen de capaciteiten van de cliënt valt, begeleiden we hem of haar bij het verzamelen van de eigen dossierstukken. Zo werken we tegelijkertijd aan de zelfredzaamheid.

Vanaf het moment dat het dossier compleet is, duurt de screening 3 à 4 weken. Een juridisch begeleider heeft een caseload van 5 tot 15 dossiers. Aan een screening besteden we, verspreid over een aantal weken, gemiddeld 8 uur als het gaat om mensen die we nog niet kennen; en 4 uur voor mensen die we in het verleden hebben begeleid, maar met wie we al langere tijd geen contact meer hebben gehad.

De juridische screening bestaat uit de volgende onderdelen:

- Kennismakingsgesprek met de cliënt, 1 of 2 maal
- Korte dossieranalyse
- Kort landenonderzoek
- Korte maatschappelijke check voor het signaleren van kwetsbaarheid, zoals medische zorg. Eventueel doorverwijzen
- Rol van VluchtelingenWerk uitleggen en wederzijdse verwachtingen uitspreken
- Uitleg basisrechten en beleid van de gemeente Amsterdam
- Check juridisch perspectief m.b.v. perspectiefanalyse
- Opzet perspectiefplan

Vastlegging perspectief

Na het onderzoek naar het juridisch perspectief vormt de juridisch begeleider in samenspraak met de casemanager een oordeel. Naar aanleiding van dit oordeel wordt besloten of wij een traject van juridische begeleiding starten of dat wij doorverwijzen. We verwijzen door naar onze collega's van het programma Met Opgeheven Hoofd 2 (traject Toekomstoriëntatie) of naar een externe partner. Hoe wij het oordeel vastleggen en hieraan opvolging geven, hangt af van het resultaat van het onderzoek: is er wel of geen juridisch perspectief voor de ongedocumenteerde? We bespreken de uitkomst van het onderzoek met de client, zodat het voor hem of haar duidelijk is waarom wij wel of geen juridisch perspectief zien.

Geen juridisch perspectief

Als wij geen juridisch perspectief zien voor een verblijfsvergunning, leggen we de cliënt duidelijk en zorgvuldig uit dat er geen juridisch perspectief is, wat de belemmeringen zijn en wat het vervolg inhoudt. Wij zorgen voor een warme overdracht door het dossier schriftelijk en mondeling over te dragen aan collega's van Toekomstoriëntatie (MOH2) of aan een terugkeerorganisatie in Amsterdam. Daarbij dragen we er zorg voor dat zowel de ontvangende partij als de cliënt op de hoogte is van de benodigde informatie.

Als we naar een andere organisatie overdragen, dragen we zo mogelijk ook het casemanagement over aan die partij. Per partij bepalen we of dit tot de mogelijkheden behoort, en communiceren wij helder over de reeds genomen stappen en onze inschatting van de te nemen stappen. Als het casemanagement wordt overgedragen, koppelen wij dit terug aan Regie&Organisatie. De partij die het casemanagement van de cliënt overneemt, is vervolgens ook verantwoordelijk voor de voortgangsbewaking van dit dossier.

VluchtelingenWerk is verantwoordelijk voor de overdracht en het (met toestemming van cliënt) delen en beschikbaar stellen van de informatie om zo te zorgen dat het casemanagement naar behoren gebeurt.

2.2 Juridische begeleiding

Als uit de screening is gebleken dat er juridisch perspectief is, stellen we samen met de ongedocumenteerde de volgende zaken vast in het perspectiefplan:

- Wat kan de cliënt van ons verwachten?
- Wat verwachten we van de cliënt?
- Met wie delen we de informatie over de conclusie?
- Welke kant denken we op te gaan? (eerste richting van een oplossing)

De juridisch begeleider zet in samenspraak met de casemanager de benodigde vervolgstappen:

- Uitgebreid landenonderzoek
- Uitgebreide Vluchtverhaalanalyse (VVA)
- Uitgebreide dossieranalyse
- Verzamelen van nieuw of aanvullend bewijs of documentatie
- Gereed maken van nieuw bewijs of documentatie
- Contact opnemen en onderhouden met advocaten en indien noodzakelijk behandelaren of begeleiders
- Aanvraag doen of gereedmaken voor een eventuele advocaat (inclusief begeleidend schrijven)
- Voorbereiden interview door gesprekken/oefenen met klant

Coaching in de begeleiding

Om de nodige juridische stappen te onderzoeken en vervolgens te zetten, is een vertrouwensbasis een voorwaarde. De informatie waarvan de ongedocumenteerde ons voorziet, vormt immers de (nieuwe) grond in de procedure. Samen met de ongedocumenteerde bepalen we welke stappen we gaan zetten, welke acties hij zelf kan uitvoeren en wat daarvoor nodig is. Afhankelijk van de mate van zelfredzaamheid bepalen we de manier waarop we begeleiden. Dit coachende en ondersteunende onderdeel is een belangrijk deel van ons werk.

Tijdspad juridische begeleiding

Hoeveel tijd de juridische begeleiding in beslag neemt, is grotendeels afhankelijk van externe factoren, bijvoorbeeld de snelheid van een beroepsprocedure of de aanvraag van documenten. De voortgang bewaken we als volgt:

- Elke maand bespreekt de casemanager de voortgang met de begeleiders.
- Elk halfjaar bouwen we een evaluatiemoment in, waarbij de juridisch begeleider in samenspraak met de casemanager bepaalt of er aanpassingen nodig zijn in het perspectiefplan.

Het halfjaarlijkse evaluatiemoment biedt houvast om de voortgang te bewaken. Mocht er in een eerder stadium aanleiding zijn om het perspectiefplan te wijzigen, dan is dit in samenspraak met de casemanager op elk moment in het traject mogelijk. Ondertussen verblijft de cliënt in een opvanglocatie en kan hij deelnemen aan het participatieaanbod.

2.3 Personele inzet

Voor juridische screening en juridische begeleiding zetten we de volgende medewerkers in:

- ***Casemanagers (betaald):*** beheren van de gehele caseload; coachende begeleiding van vrijwilligers en juridisch begeleiders die ieder 25-30 cliënten onder hun hoede hebben; zorgdragen dat vrijwilligers alle nodige informatie weten te vinden via de kanalen van VluchtelingenWerk; vrijwilligers stimuleren deel te nemen aan cursussen en trainingen; extern rapporteren over de voortgang en aanspreekpunt voor externe partners.
- ***Begeleiders (betaald)*** – eigen caseload van 25-30 cliënten beheren; rapporteren aan casemanager; individuele begeleiding uitvoeren; onderzoek doen; contact met de cliënt onderhouden; voortgang bewaken en bespreken met de casemanager; aanspreekpunt voor cliënt.
- ***Vrijwilligers*** – ondersteuning van betaalde medewerkers.

Afhankelijk van subsidieverlening delen we deze werkzaamheden nader in.

2.4 Methodieken

VluchtelingenWerk borgt een zorgvuldige dossieropbouw door een Vluchtverhaalanalyse (VVA) en een dossier- en perspectiefanalyse. Deze methodieken dienen om op systematische wijze het verhaal van een asielzoeker te analyseren, en daarmee het perspectief op rechtmatig verblijf. Naast de gronden voor asiel, die worden geanalyseerd in de Vluchtverhaalanalyse, kijkt VluchtelingenWerk met de perspectiefanalyse ook naar reguliere gronden voor verblijf, zoals medische omstandigheden of familie en privéleven.

VluchtVerhaalAnalyse (VVA)

Met een VVA analyseert VluchtelingenWerk het vluchtverhaal van de cliënt op basis van een of meer gesprekken en het papieren dossier. Een VVA maakt voor een cliënt en begeleider inzichtelijk wat de (on)mogelijkheden zijn om een asielvergunning te verkrijgen.

Een VluchtVerhaalAnalyse bestaat uit zes stappen:

1. Het informeren van de asielzoeker;
2. Het aanmaken en up-to-date maken van een dossier;
3. Het afnemen en analyseren van het vluchtverhaal;
4. Het nader onderzoek naar het vluchtverhaal;
5. Het opstellen en uitvoeren van een aanpak;
6. Het trekken van tussentijdse conclusie(s).

De volgende onderdelen dienen als leidraad/ methodiek om het verhaal van de cliënt systematisch te noteren en registreren. Als er onduidelijkheden zijn in het verhaal, vragen we door:

- Vervolgde – Nagaan of cliënt behoort tot een risicogroep.
- Vervolging – Nagaan hoe de algemene mensenrechtensituatie in het land van herkomst is (ook voor de groep waartoe cliënt behoort) en of het verhaal van de cliënt past in dat beeld.
- Vrees – Nagaan wat er bekend is over naar zijn land van herkomst teruggekeerde personen in eenzelfde positie en of het verhaal van de cliënt pas in dat beeld.
- Vervolg – Bij vervolging door derden: nagaan of er sprake is van een binnenlands vestigingsalternatief.
- Vervolgingsgronden – Nagaan op welke grond de cliënt wordt vervolgd en of de cliënt een vervolgingsgrond wordt toegedicht.
- 3EVRM – Nagaan of de cliënt tot een kwetsbare minderheidsgroep behoort en zo ja welke.

Uit deze analyse maakt VluchtelingenWerk op waar de sterke en de zwakkere kanten van het vluchtverhaal zitten, zoals verklaringen van de cliënt die niet met bewijsstukken zijn onderbouwd, gaten in het verhaal of tegenstrijdigheden. Na de analyse kijken we wat we kunnen doen om het vluchtverhaal van de cliënt te verbeteren en verder te onderbouwen. De begeleider legt in een actielijst de activiteiten vast die moeten worden verricht, zoals het opvragen van documenten.

Een Vluchtverhaalanalyse vindt altijd plaats in nauw overleg met de cliënt en de rechtsbijstandverlener. Door deze analyse samen met de ongedocumenteerde te maken krijgt deze een beter begrip van de procedure en is hij beter in staat een actieve bijdrage daaraan te leveren.

Dossier- en Perspectiefanalyse
In het dossier worden gegevens vastgelegd als naam en adres van de cliënt, partner en kind(eren) (zie verder paragraaf 3.5 Vastlegging). In de dossieranalyse onderzoekt en beschrijft VluchtelingenWerk het verloop van de procedure. We leggen hierin zaken vast over de asielprocedure, de herhaalde asielaanvraag, de reguliere procedure, vreemdelingendetentie en de verblijfsregeling mensenhandel, aangevuld met het vluchtrelaas en een samenvatting van de huidige situatie. Op basis van de informatie uit het dossier en gesprekken met de cliënt kan vervolgens een perspectiefanalyse worden opgesteld.

In de perspectiefanalyse legt VluchtelingenWerk zaken vast over de opvolgende aanvraag/HASA, over een eventuele procedure bij het EHRM, over verblijf op basis van familie- en privéleven of over uitstel van vertrek op medische gronden.

In de dossier- en perspectiefanalyse kunnen begeleiders en casemanagers lezen welke informatie in eerdere procedures is verzameld, en is inzichtelijk of er mogelijkheden zijn om meer bewijs te verzamelen en of er gronden zijn om een nieuwe zaak te starten. Ook kunnen begeleiders en casemanagers elkaar tijdens overleggen snel op de hoogte brengen van de conclusies van een dossier.

Met deze methode kunnen we op een gestructureerde manier inzichtelijk maken waar mogelijkheden voor perspectief op verblijf liggen. Met name voor cliënten die al een of meerdere procedures hebben doorlopen, is het gestructureerd analyseren van vaak dikke dossiers van groot belang om snel en toch grondig te werken. Daarbij is met deze methode voor zowel cliënt als begeleider inzichtelijk waarop kan worden ingezet en welke informatie eventueel nog ontbreekt.

2.5 Verslaglegging

Gegevens vastleggen
We leggen de gegevens vast in ons eigen systeem VVS, een landelijk digitaal registratiesysteem waarin wij alle informatie en gespreksverslagen opslaan en bijhouden. Daarnaast maken we gebruik van fysieke dossiers waarin een groot deel van de juridische stukken wordt bewaard.

Desgewenst sluiten we aan op een eventueel registratiesysteem dat door alle ketenpartners van de gemeente Amsterdam wordt gebruikt. In dat geval gaan we graag met u in overleg over de voorwaarden waaronder dit gebeurt. Zonder toestemming van de cliënt kunnen we immers niet zomaar inhoudelijke informatie delen. We kunnen wel delen dat wij wel of geen juridisch perspectief zien en dat wij wel of geen begeleiding gaan geven, maar niet waarom en op basis waarvan. Ook kunnen we delen welke ketenpartners bij een cliënt betrokken zijn, maar niet wat er inhoudelijk wordt besproken.

Zorgvuldige dossiervorming
De juridische begeleiding van ongedocumenteerden bestaat uit het opbouwen of compleet maken van dossiers om een indicatie te krijgen van het juridisch perspectief in Nederland. Als wij constateren dat er mogelijk zicht is op legaal verblijf in Nederland, ondersteunen wij de cliënt bij het verzamelen van bewijs, het voorbereiden van een opvolgende asielaanvraag of een reguliere aanvraag.
Hiertoe nemen we de volgende stappen:

- Intakegesprek
- Dossier opvragen VluchtelingenWerk
- Dossier opvragen IND
- Dossieranalyse en Vluchtverhaalanalyse
- Landenonderzoek
- Verzamelen van nieuw en aanvullend bewijs of documentatie
- Gereed maken van nieuw bewijs of documentatie
- Contact onderhouden met advocaten, ketenpartners en indien noodzakelijk medisch behandelaren

3. Communicatie

Tijdens de juridische begeleiding onderhoudt de juridisch begeleider contact met de cliënt tijdens afspraken. Contact op afstand vindt met name plaats via telefoon en soms ook per mail. De voorkeur geniet echter om persoonlijk contact te hebben met cliënt, voornamelijk als het gaat om nieuwe cliënten.
Dit zorgt voor het makkelijker opbouwen van een vertrouwensband. Daarnaast biedt persoonlijk contact meer ruimte om rekening te houden met non-verbale communicatie, wat bij een taal- en cultuurverschil van groot belang is.

Wij zorgen er als volgt voor dat we in onze communicatie zorgvuldig, snel, efficiënt, transparant, op maat en vernieuwend zijn:

- Zorgvuldigheid – Met name in juridisch werk is zorgvuldigheid van groot belang. Zorgvuldigheid en oog voor detail hebben daarom bij onze medewerkers hoge prioriteit. Zo houden we via het digitale registratiesysteem VVS (vluchtelingenvolgsysteem) de dossiers zorgvuldig bij en worden alle relevante onderdelen van een zaak besproken tijdens de VluchtVerhaalAnalyse (zie paragraaf 3.4 Methodieken).
- Snelheid – In de communicatie met de cliënt dragen wij zorg dat cliënten direct worden geïnformeerd als er belangrijke ontwikkelingen in hun zaak spelen. Zo wordt de cliënt direct gebeld bij inkomende post. De cliënt blijft hierdoor goed op de hoogte en houdt zelf de regie.
- Efficiency – Wij communiceren helder met de cliënt over onze inzet. Wat kan de cliënt van ons verwachten en wat verwachten wij van de cliënt? Door de dossier- en perspectiefanalyse overleggen casemanagers en begeleiders efficiënter, omdat zij de hoofdlijnen en conclusies van een dossier met elkaar delen en zich zo niet in alle dossiers hoeven in te lezen.
- Transparantie – Communicatie en gemaakte afspraken tussen cliënt en begeleider registreren we in het digitale volgsysteem VVS. Dit maakt communicatie voor zowel cliënt als begeleider inzichtelijk.
- Maatwerk – In onze begeleiding houden wij altijd rekening met de mate van zelfredzaamheid van een cliënt. Wij passen verwachtingen en gespreksvoering aan afgaande op de capaciteiten en beperkingen van een cliënt (IQ, psychische of psychiatrische problematiek, taalvaardigheid of leeftijd). Als een taalbarrière communicatie in de weg staat, kunnen wij gebruik maken van een tolk.
- Vernieuwing – VluchtelingenWerk staat open voor vernieuwing in manieren van communicatie. Zo zien wij bijvoorbeeld dat veel cliënten de voorkeur geven aan communiceren via Whatsapp boven e-mailcontact. Wij hebben hier bij de begeleiding van statushouders al positieve ervaringen mee. Wij kunnen daarom onderzoeken of communicatie via dit kanaal een voordeel oplevert, met inachtneming van veiligheid wanneer het gaat om het delen van gevoelige gegevens of stukken. In communicatie via mail gebruiken wij bijvoorbeeld aangetekend e-mailen wanneer wij persoonsgegevens of gevoelige informatie versturen.

4. Resultaten en rapportage

4.1 Resultaten

Met het hierboven beschreven traject verwachten we de volgende resultaten te behalen:

Juridische screening:
2019 (juli tot december): 115-140 cliënten[1]
2020: 50-100 cliënten

Juridische begeleiding:
2019 (juli tot december): 125-150 cliënten[2]
2020: 120-200 trajecten[3]

4.2 Rapportages

We rapporteren zowel op individueel niveau als op het geheel aan cases voor juridische begeleiding.

Individuele rapportages
Na afloop van de screening bespreekt de juridisch begeleider de resultaten met de casemanager. De uitkomst van de screening wordt door de casemanager extern gerapporteerd (aan Regie&Organisatie). Uit de screening blijkt of de cliënt wel of geen juridisch perspectief heeft, en wat de vervolgstappen zijn. Als er juridisch perspectief is, nemen wij de cliënt in juridische begeleiding en registreert de juridisch begeleider de voortgang. Gedurende het traject houdt de juridisch begeleider de voortgang bij en deelt dit maandelijks met de casemanager. De juridisch begeleider houdt de voortgang bij op de punten zoals benoemd in paragraaf 3.1 en 3.2.

Dit resulteert in een halfjaarlijkse voortgangsrapportage per cliënt die wordt gedeeld met Regie&Organisatie. Op maandelijkse basis heeft de begeleider contact met de casemanager over voortgang en wordt er een interne rapportage gemaakt.

Kwartaalrapportage
De casemanager rapporteert aan Regie&Organisatie over de volgende onderwerpen:

- Aantal afgeronde screenings (in de afgelopen periode en cumulatief)
- Aantal cliënten in juridische begeleiding (in de afgelopen periode en cumulatief)
- Aantal cliënten overgedragen (binnen VluchtelingenWerk aan MOH of naar andere organisatie) (in de afgelopen periode en cumulatief)

5. Samenwerking met andere partijen

VluchtelingenWerk gaat actief de samenwerking aan met lokale, regionale, landelijke en internationale organisaties. Wij zijn betrokken op het gebied van asiel- en regulier migratierecht, integratie, toekomst en terugkeer. Deze gebieden zijn voortdurend aan verandering onderhevig en het is voor ons werk van belang om goed op de hoogte te blijven. Waar we kunnen, zoeken we verbinding met andere partijen om onze deskundigheid in te zetten, te vergroten en te ontwikkelen.

Samenwerking uitvoeringsplan

Nadat de gemeente Amsterdam de subsidies heeft toegekend voor het Uitvoeringsplan, hebben we contact met de afdeling Regie & Organisatie. In overleg bepalen we hoe we tot een helder proces en een soepele samenwerking met alle partijen komen.

Contacten in de stad en externe samenwerkingsverbanden

Op dit moment werken wij in de juridische begeleiding van ongedocumenteerden in Amsterdam nauw samen met het ASKV. Wij willen deze samenwerking graag voortzetten en waar mogelijk optimaliseren door bijvoorbeeld op casuïstiekniveau vaker te overleggen. Het casuïstiek overleg verloopt nu via de Veldtafel. Door zaken in een kleinere kring meer te bespreken verwachten wij dat het proces soepeler zal verlopen.

Wij ervaren de samenwerking tussen onze interne afdeling 'AZC juridisch decentraal' en ons project Met Opgeheven Hoofd 2 als zeer vruchtbaar. Wel zien we mogelijkheden om het proces van doorverwijzing beter te structureren. Zo ontstaat ruimte om zaken sneller te signaleren en te voorkomen dat bij een negatieve beschikking mensen met onbekende bestemming vertrekken.

Huidige contacten in de stad

Onderstaande tabel geeft weer welke contacten VluchtelingenWerk op dit moment al heeft in Amsterdam, die relevant zijn voor de juridische begeleiding van ongedocumenteerden.

[1] 90 cliënten die instromen bij de start; daarnaast verwachten wij nog 25-50 cliënten die na de start van het programma gescreend kunnen worden.
[2] Een deel hiervan is bekend en reeds in begeleiding.
[3] Inclusief reeds lopende trajecten uit 2019. Het gaat hier niet om een nieuwe instroom van 120 tot 200 cliënten over 2020, maar het beheren van een bewegende caseload van tussen de 120 en 200 cliënten.

Organisatie	Aard / onderwerp van de samenwerking
AZC juridisch decentraal (intern VluchtelingenWerk)	Warme overdrachten; voorkomen dat cliënten in de illegaliteit verdwijnen.
MOH2 (intern VluchtelingenWerk)	Samenwerking binnen programma Ongedocumenteerden.
ASKV	MOO, PAO en juridische begeleiding.
Wereldhuis	Het Wereldhuis is een open ontmoetingsplek. Wij verwijzen cliënten hiernaar door voor dagbesteding en contact met mensen in een vergelijkbare positie.
Dokters van de Wereld	Dokters van de Wereld biedt medische en psychosociale zorg aan de meest kwetsbare mensen. Zij hebben onder andere een open spreekuur in de Zorg-bus die bij verschillende opvanglocaties langs komt. Wij wijzen cliënten op de mogelijkheid hier gebruik van te maken als zij medische vragen hebben.
HVO Querido	HVO Querido beheert het grootste deel van de opvanglocaties. Wij onder-houden contact met hen waar het gaat om woonbegeleiding.
Rode Kruis	In samenwerking met Rode Kruis Amsterdam organiseren wij het Breed Stedelijk Overleg Ongedocumenteerden.
Diverse advocatenkantoren	We hebben goede contacten met verschillende advocatenkantoren in de stad bij wie we terecht kunnen voor vragen en advies of wie we kunnen benade-ren voor juridische bijstand tijdens het doorlopen van een procedure.
Leger des Heils	Beheert de opvanglocatie voor medisch kwetsbare cliënten. Veel van de cliënten in deze opvangvoorziening zijn cliënt bij VluchtelingenWerk juridisch of MOH2. Daarnaast hebben wij een goede samenwerking met het project Recht in Zicht wat zich specifiek bezighoudt met slachtoffers van mensenhandel (buiten de B8 procedure).
GGD	Voert de screening op kwetsbaarheid uit. Wij verwijzen cliënten door als wij specifieke kwetsbaarheid signaleren.
Kruispost	Kruispost biedt medische en psychosociale zorg aan mensen die in de reguliere zorg geen hulp kunnen vinden: onverzekerden, daklozen en (uitgeprocedeerde) asielzoekers.
Vreemdelingenloket Amsterdam	In het huidige beleid is het Vreemdelingenloket verantwoordelijk voor de uitvoer van het programma. Wij onderhouden zeer regelmatig contact via Veldtafel, trajectaanvragen of specifieke vragen over bijvoorbeeld toegang tot het programma.
Voedselbank	Sommige kwetsbare cliënten kunnen terecht bij de voedselbank voor ondersteuning.
Casa Migrante	Zet zich in voor (Spaanstalige) migranten. Wij verwijzen door wanneer cliënten binnen dit profiel vallen en buiten onze doelgroep.

Organisatie	Aard / onderwerp van de samenwerking
Diverse behandelaren	We hebben contact met verschillende behandelaars, praktijkondersteuners, huisartsen, verslaafdenzorg ed. zowel voor advies of wanneer cliënten in behandeling zijn.
BOOST	Participatieaanbod, BOOST biedt verschillende cursussen zowel voor statushouders als ongedocumenteerden.
Equator	Biedt interculturele traumatherapie. Indien gewenst kunnen wij cliënten naar hen doorverwijzen.
NIDOS	In sommige gevallen krijgen wij cliënten doorverwezen die de meerderjarige leeftijd bereiken en daarmee niet langer onder de voogdij van NIDOS vallen.
IOM	Partner aan de Veldtafel. Houdt zich met name bezig met terugkeer-ondersteuning, kunnen we contacteren voor advies in bepaalde zaken.
Worthy Future Coaching[4]	Partner aan de Veldtafel. Contact verloopt met name via MOH2, maar in specifieke gevallen hebben wij ook contact met hen.
GoedWerk	Partner aan de Veldtafel. Contact verloopt met name via MOH2, maar in specifieke gevallen hebben wij ook contact met hen.

6. Deskundigheidsbevordering

VluchtelingenWerk beschikt over jarenlange ervaring en expertise op het gebied van juridische begeleiding van vluchtelingen en specialistische kennis van culturen, landen en bijzondere problematiek. We borgen de continue ontwikkeling van ons personeel (zowel eigen medewerkers als vrijwilligers) door cursussen en scholing.

Om te zorgen dat betaalde medewerkers en vrijwilligers beschikken over inhoudelijke kennis en kunde en vaardigheden als gesprekstechnieken en begeleidingsmethoden biedt VluchtelingenWerk hen een aanbod aan trainingen. Naast een basis-opleiding en specifieke leerlijnen kunnen betaalde medewerkers 2 keer per jaar deelnemen aan landelijke bijeenkomsten waar juridische kennis en informatie wordt gedeeld. Daarnaast organiseren we landendagen (waarbij een expert vertelt over een bepaald land, zoals onlangs Eritrea en Afghanistan) en actualiteitendagen, workshops over actuele thema's en over algemeen beleid.

Iedere medewerker (zowel betaald als vrijwillig) heeft toegang tot het cursusaanbod. Voor juridische begeleiding en begeleiding aan ongedocumenteerden zijn twee specifieke leerlijnen ontwikkeld.

1. Juridische begeleiding RSR

- Basiscursus (regionale afdeling)
- Cursus Toelating 1 en 2
- Workshop VVA
- Cursus perspectiefanalyse
- Cursus Toelating Vervolgd
- Training coachingsvaardigheden in de begeleiding
- Training omgaan met dwingend en agressief gedrag
- Training Interculturele communicatie en gespreksvoering

2. Uitgeprocedeerden en terugkeer

1. Basiscursus (regionale afdeling)
2. Cursus Toelating 1 en 2
3. Workshop VVA
4. Cursus Perspectiefanalyse
5. Cursus Terugkeerbeleid en rol VW
6. Training gesprekken over Toekomst en terugkeer
7. Training coachingsvaardigheden en planmatig begeleiden
8. Training omgaan met dwingend en agressief gedrag
9. Training Interculturele communicatie en gespreksvoering

De tabel op de volgende pagina geeft weer welke opleidingen en trainingen onze betaalde krachten en vrijwilligers volgen.

[4] Worthy Future Coaching is de voortzetting van terugkeerorganisatie Bridge to Better.

	Vrijwilligers	Betaalde krachten
Basisopleiding	X	X
Cursus Toelating 1 en 2	X	X
Workshop VVA	X	X
Cursus Perspectiefanalyse	X	X
Cursus Toelating Vervolgd	X	X
Cursus Terugkeerbeleid en rol VW	X	X
Training coachingsvaardigheden	Optioneel/ aanvullend	Optioneel/ aanvullend
Training omgaan met dwingend en agressief gedrag	Optioneel/ aanvullend	Optioneel/ aanvullend
Training Interculturele communicatie en gespreksvoering	Optioneel/ aanvullend	Optioneel/ aanvullend

Hbo- en universitair geschoold personeel
VluchtelingenWerk heeft alleen medewerkers in dienst met een relevante hbo- of universitaire opleiding. Een juridische opleiding is een pre, maar geen vereiste. Onderzoeksvaardigheden zijn zeer belangrijk voor het werk met ongedocumenteerden.

7. Minimum- en maximumaantal ongedocumenteerden

In onderstaande tabel staat voor screening en juridische begeleiding hoeveel cliënten wij minimaal en maximaal kunnen begeleiden, verspreid over 1,5 jaar.

	Minimum-aantal	Maximum-aantal
Screening	165[5]	250
Juridische begeleiding	50	200

[5] Afhankelijk van de instroom; op dit moment hebben we 90 cliënten die direct kunnen instromen bij de start van het Uitvoeringsplan.

8. Meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting hebben we kosten opgenomen voor 5,4 FTE. We gaan uit van een 50-50-verdeling van de cliënten tussen ASKV en VluchtelingenWerk. In onze begroting baseren we ons voorts op onderstaande aannames.

Juridische begeleiding RSR
Aannames:
- 150 mensen in een juridisch traject bij VluchtelingenWerk.
- 30 zaken per medewerker met 32-urige werkweek.

Benodigde capaciteit: 5 medewerkers = 4,4 FTE.

Juridische screening
Aannames:
- Starten met 110 reeds bekende cliënten.
- Screening voor 45 cliënten die we uit het verleden kennen, kost ons 4 uur. 8 dossiers per week; 46 werkweken per jaar = 30,6 cliënten per medewerker.
- Screening voor 45 onbekende cliënten kost ons 8 uur. 4 dossiers per week; 46 werkweken per jaar = 15,3 cliënten per medewerker per maand.
- Screening deels uit te voeren door begeleiders onderdeel 'Juridische begeleiding'.

Benodigde aanvullende capaciteit: 1 FTE.